

ЕКОНОМІКА

БІЗНЕС-

АДМІНІСТРУВАННЯ

ПРАВО

**«ЕКОНОМІКА,
БІЗНЕС-
АДМІНІСТРУВАННЯ,
ПРАВО»**

Випуск №4 (4)

Київ - 2018

*©Журнал Київського університету ринкових відносин
Економіка. Бізнес-адміністрування. Право. – № 4(4) грудень 2017-січень 2018*

УДК 33 65 519.86 34

Журнал Київського університету ринкових відносин:
"Економіка, бізнес-адміністрування, право" - Випуск № 4(4). - 2018. - 365 с.

Journal of Kyiv University for Market Relations: Economics. Business Administration. Law

Žurnal Kiivs'kogo unìversitetu rinkovih vìdnosin: ekonomika, biznes-adminìstruvannâ, pravo

Редакційна колегія:

Храпкіна Валентина Валентинівна - головний редактор, доктор економічних наук, професор (Київ, Україна);

Бєлікова Олена Юрійвна - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна);

Глушков Валерій Олександрович – доктор юридичних наук, професор (Київ, Україна);

Гончар Ольга Іванівна - доктор економічних наук, професор (Хмельницький, Україна);

Гушко Сергій Валерійович - доктор економічних наук, професор (Кривий Ріг, Україна);

Дерій Жанна Володимирівна – доктор економічних наук, професор (Чернігів, Україна);

Дудченко Микола Андрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна);

Ківенко Надія Василівна - доктор філософських наук, професор (Київ, Україна);

Коваленко Юлія Михайлівна - доктор економічних наук, професор (Ірпінь, Україна);

Коверга Сергій В'ячеславович - доктор економічних наук, професор (Слов'янськ, Україна);

Левицька Алла Петрівна– доктор економічних наук, професор (Комрат, Молдова);

Медвідь Вікторія Юрійвна - доктор економічних наук, професор (Суми, Україна);

Мошовський Тарас - кандидат філософських наук, доцент (Познань, Польща);

Нейкова Лідія Іванівна - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна);

Румянцев Анатолій Павлович- доктор економічних наук, професор (Київ, Україна).

Затверджено рішенням Вченої ради Вищого навчального закладу "Київський університет ринкових відносин", протокол № 1/18 від 29.01.2018 року.

Науковий журнал виходить два рази на рік

Адреса редакції: 02152 м. Київ, вул. Березняківська, 26-Б, Тел. (044) 553-66-07
E-mail: Economics_kuro@ukr.net

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій. Відповідно до Закону про авторські права при використанні наукових ідей, та матеріалів цього випуску посилання на авторів і видання є обов'язковим

<i>Винятинська Л.В.</i>	Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства в умовах ринку	193
<i>Стасіневич С.А., Колеснік Г.В.</i>	Біржові товари: проблеми біржового ринку України	207
<i>Вакулич М.М., Рак Л.А.</i>	Організація обліку, аналізу, аудиту наявності та руху основних засобів в умовах автоматизації обліку на залізничному транспорті	217
<i>Лісовська Н.В.</i>	Вдосконалення єдиного податку в Україні та механізм його адміністрування	225
<i>Гурська Л.Л.</i>	Удосконалення стилю керівництва та методів управління на підприємстві (на прикладі ДП «Антонов»)	234
<i>Вовк С.М., Длугоканська В.Е.</i>	Система охорони здоров'я як об'єкт державного управління	246
<i>Хім М. К., Василевська І. В.</i>	Розробка ефективної інноваційної системи мотивації державних службовців на основі досвіду розвинутих країн	262
<i>Андрушків Б.М., Храпкіна В.В., Кирич Н.Б., Шерстюк Р.П., Паляниця В.А., Погойдак О.Б.</i>	Не загнуждана видавнича діяльність або інтелектуальні, золоті бомби у поліграфічному смітті	269
НОВА ПЕДАГОГІЧНА ДУМКА		
<i>Гнізділова О.А., Стрельников М.В.</i>	Розвиток підприємницької компетентності магістрантів бізнес-адміністрування	281
<i>Лебедик Л.В.</i>	Удосконалення форм педагогічної підготовки магістрів економіки	290
<i>Стрельников В. Ю. Петришин Л.Й.</i>	Критерії якості підготовки бакалаврів економіки	301
	Ключові компоненти медіаторської компетентності фахівця соціальної сфери	309
ПРАВОВІ ДОКТРИНИ		
<i>Дорохіна Ю.А.</i>	Окремі проблеми кваліфікації злочинів проти власності	321
<i>Кіріка Д. В.</i>	Проблеми та перспективи розвитку договірної права України в умовах євроінтеграції	329
<i>Литвинець Ю.І.</i>	Протидія внутрішньокорпоративному шахрайству в агробізнесі	340
<i>Кульчицький Т.Р.</i>	Нормативно-правове забезпечення соціального захисту внутрішньо переміщених осіб	348
<i>Кравчук О.О., Горбонос Т.В.</i>	Нові тенденції загальноєвропейського регламенту захисту персональних даних	358

<i>Stasinevych S., Kolyesnik G.</i>	Stock commodities: problems of the exchange rink of Ukraine	207
<i>Vakulich M., Rak L.</i>	Organization of account, analysis and audit (control) of presence, motion of the fixed assets, is in the conditions of automation of account on a railway transport	217
<i>Lisovskaya N.</i>	Improving the uniform tax in Ukraine and the mechanism of its administration	225
<i>Gurska L.</i>	Improving the style of management and methods of management at the enterprise (in an apple state Antonov)	234
<i>Vovk S., Dlukoganskaya V.</i>	Health system as an object of public administration	246
<i>Khim M., Vasylevska I.</i>	Development of an efficient innovation system of motivation of public workers on the experience of developed countries	262
<i>Andrushkiv B., Khrapkina V., Kirich N., Sherstiuk R., Palianytsia V., Pogaidak O.</i>	Not curtailed publishing activities or implied bolts of the bomb in a polygraphic miscellaneous	269

A NEW PEDAGOGICAL OPINION

<i>Gnizdilova O., Strelnikov M.</i>	Development of enterprise competence of business administration masters	281
<i>Lebedyk L.</i>	Improving forms of pedagogical preparation masters of economics	290
<i>Strelnikov V.</i>	Quality criteria for training of economic bachelors	301
<i>Petryshyn L.</i>	Key components of the mediaterian competency of the factor of social sphere	309

LAW DOCTRINS

<i>Dorokhina Iu.</i>	Selected problems of qualification of crimes against property	321
<i>Kirika D.</i>	Problems and prospects for development of Ukraine's contract law in the conditions of euro integration	329
<i>Lytvynets J.</i>	Resistance to internal corporate fraud in agribusiness	340
<i>Kulchytskyy T.</i>	Normative legal provision of social protection of internally movable persons	348
<i>Kharchuk A., Gorbonos T.</i>	The borders of the new EU general data protection regulation	358

УДК 37.036

Петришин Людмила Йосипівна

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Тернопільського національного університету імені Володимира Гнатюка

КЛЮЧОВІ КОМПОНЕНТИ МЕДІАТОРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Петришин Л.Й.

KEY COMPONENTS OF THE MEDIATORIAN COMPETENCY OF THE FACTOR OF SOCIAL SPHERE

Petryshyn L.Y.

КЛЮЧЕВЫЕ КОМПОНЕНТЫ МЕДИАТОРСЬКОИ КОМПЕТЕНТНОСТИ СПЕЦИАЛИСТА СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ

Петришин Л.И.

У статті схарактерезовано науково-теоретичні підходи до медіації як альтернативного способу вирішення конфліктних ситуацій; зацентовано увагу на ролі соціального працівника як медіатора у врегулюванні конфліктних ситуацій; розкрито та проаналізовано ключові компоненти медіаторської компетентності фахівця соціальної сфери.

***Ключові слова:** соціальний працівник, медіаторство, медіатор, конфлікт, професіоналізм, медіаторська компетентність, фахівець соціальної сфери.*

The article describes the scientific and theoretical approaches to mediation as an alternative way of resolving conflict situations; attention is paid to the role of a social worker as a mediator in the settlement of conflict situations; the key components of mediator competence of a social specialist are revealed and analyzed.

***Key words:** social worker, mediatorism, mediator, conflict, professionalism, mediator competence, specialist in social sphere.*

В статье схарактерезовано научно-теоретические подходы к медиации как альтернативного способа решения конфликтных ситуаций; акцентировано внимание на роли социального работника как медиатора в урегулировании конфликтных ситуаций; раскрыты и проанализированы ключевые компоненты медиаторської компетентности специалиста социальной сферы.

***Ключевые слова:** социальный работник, медиаторства, медиатор, конфликт, профессионализм, медиаторська компетентность, специалист социальной сферы.*

Постановка наукової проблеми (Introduction). Зростання соціальної ролі особистості, гуманізація і демократизація суспільства, динамізм соціально-економічних і соціокультурних процесів, їхня інтеграція та глобалізація вказують на важливість формування у фахівців соціального напрямку спеціальної професійної підготовки для побудови конструктивних безконфліктних відносин. Саме тому на сучасному етапі розвитку професійної освіти важливим є підготовка дипломованого фахівця соціальної сфери здатного виконувати роль медіатора з управління конфліктами, спроможного організувати ефективну комунікацію між сторонами конфлікту, забезпечити між ними відносини співпраці у розв'язанні існуючої проблеми та спільний пошук рішення, яке максимально враховувало б інтереси і бажання сторін.

Медіаторська компетентність є необхідною складовою для професійної діяльності фахівців соціальної сфери, тому система професійної підготовки студентів до ролі медіатора спирається на науково-методичне обґрунтування забезпечення навчального процесу у вищій школі з урахуванням потреб соціальної практики та професійної компетентності майбутнього спеціаліста.

Аналіз досліджень проблеми (Analysis of recent researches and publications). Лиш в останні роки медіація стала застосовуватись в Україні належним чином, тому саме зараз відбувається процес її закріплення на законодавчому рівні, підтвердженням чого є реєстрація законопроектів про медіацію у Верховній Раді України. Так, останнім, був зареєстрований 27.03.2015 р законопроект «Про медіацію» № 2480. Ціллю якого є введення на законодавчому рівні правового інституту медіації та створення правових умов для застосування процедури медіації в Україні. Цей законопроект закладає і окреслює правові основи проведення позасудової процедури врегулювання конфліктів (медіація) за взаємною згодою сторін конфлікту і участю посередника (медіатора), а також визначає принципи медіації, регламентує процедуру та порядок її проведення, визначає правовий статус медіатора, його права і обов'язки, відповідальність. Варто також зазначити, що нині, попри брак спеціального законодавства, Україна може похвалитися своїм власним досвідом застосування процедури медіації, який підтверджує високу ефективність цього інституту при вирішенні конфліктів.

На території України діє низка регіональних груп з медіації, які об'єдналися в Національну асоціацію медіаторів України. В країні є Український Центр Медіації, що створений при Києво-Могилянській Бізнес-Школі, Львівський, Подільський та Київський центри медіації – всі вони здійснюють свою діяльність та звітують її результати в мережі Інтернет. (

Окремі теоретичні та практичні аспекти медіації як альтернативного способу вирішення конфліктних ситуацій висвітлювалися у працях Л. Морської, Н. Гришиної, Н. Лаврової, В. Лаврова, Є. Сорокіної, М. Вдовіної, М. Кузьминої, О. Белінської, Г. Єрьоменко.

Виділення невирішених питань (Previously unsettled problem constituent): вивчення категорії медіаторська компетентність соціального працівника як основи процесу укладання мирової угоди та побудови моделі формування медіаторської компетентності соціального працівника у процесі фахової підготовки.

Мета статті (Main purpose of the article): проаналізувати ключові компоненти медіаторської компетентності фахівця соціальної сфери в процесі професійної освіти.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження (Results and discussions). У сучасному суспільстві медіація – інноваційний підхід до вирішення виникаючих конфліктів. Історія її розвитку в різних країнах підтверджує ефективність медіації у врегулюванні різного роду конфліктних ситуацій. Філософське і психологічне обґрунтування медіації, а також практика юридичного використання зумовлюють перспективи її розвитку [7].

Важливим є те, що застосування медіації можна знайти в освітній сфері, де вона може стати плацдармом для прищеплення молоді культури конструктивного вирішення конфліктів. Крім того, вона може бути ефективною в цілях профілактики вікових криз і як наслідок правопорушень серед неповнолітніх [7; 8; 10]. Тому, слід зазначити, що вміння медіатора затребувані також і в розв'язанні різного роду конфліктів, їхнього запобігання, а також налагодженню партнерських відносин і підвищенні функціонального ресурсу мікросоціальних утворень, в тому числі, сімейних, виробничих, навчальних та громадських.

Як зазначає А. Гаврилишин медіаторство має два позитивні аспекти впливу на процес врегулювання конфлікту. По-перше, присутність на переговорах третьої сторони сама собою має позитивний ефект, оскільки знижує міру деструктивності у взаємодії сторін. По-друге, медіаторство, спрямоване на організацію ефективної комунікації, діалогу між сторонами конфлікту, робить їх активними учасниками процесу розв'язання конфлікту [4].

Можна ще навести ряд прикладів окремих авторів, які займаються цією проблематикою. Так, Кузьмина М. розглядає медіацію (посередництво) як добровільний і конфіденційний процес розв'язання будь-якого конфлікту, в якому нейтральна третя особа допомагає сторонам досягнути домовленості в

їхньому спорі шляхом переговорів [5, с. 125]. О. Белінська розуміє під поняттям «медіація» добровільний та конфіденційний спосіб вирішення конфліктної ситуації, де медіатор у ході структурованої процедури допомагає учасникам конфлікту вступити у прямі перемовини з метою вироблення спільного рішення щодо проблеми [1]. На думку Г. Єрмоєнко, медіація – це процес переговорів, коли до вирішення спірного питання залучається нейтральна сторона – медіатор, яка веде цей переговорний процес, вислуховує аргументацію сторін щодо суті конфлікту і активно допомагає сторонам зрозуміти свої інтереси, оцінити можливість компромісів і самостійно прийняти рішення, що задовольнить всіх учасників переговорів [8]. Окрім того, у законопроекті «Про медіацію», подано визначення понять «медіація» та «медіатор». Отже, медіація – це альтернативний (позасудовий) метод вирішення конфліктів, за допомогою якого дві або більше сторони конфлікту намагаються в рамках структурованого процесу, самостійно, на добровільній основі досягти згоди у вирішенні конфлікту за допомогою медіатора.

Підсумовуючм слід зазначити, що соціальний працівник в ролі медіатора повинен володіти рядом професійних складових, однією із яких є професіоналізм, що дозволяє майбутньому фахівцю знаходити узгоджене рішення в умовах протиріч сторін і формулювати мирову угоду між ними [9]. Загалом, на нашу думку, компетентність соціального працівника як медіатора повинна характеризувати сукупністю знань, умінь і навичок, а також перш за все особистісних, інтелектуальних і емоційно-мотиваційних особливостей на основі яких він буде здатен на добровільній основі досягти згоди у вирішенні конфліктної ситуації.

Саме тому, медіаторська компетентність фахівця соціальної сфери – це комплекс професійних знань, умінь та навичок, а також досвід власної переговорної діяльності, що дозволяють виносити об'єктивні судження, приймати точні рішення для врегулювання конфлікту та формування мирової угоди між сторонами.

Для конкретизації суті та змісту медіаторської компетентності фахівця соціальної сфери визначимо структуру досліджуваного феномену та конкретизуємо ключові компоненти медіаторської компетентності, а саме мотиваційний, когнітивний, діяльнісний-практичний, особистісно-креативний. Розглянемо більш ґрунтовно сутність кожного компоненту, щоб довести доцільність такого вибору.

Мотиваційний компонент медіаторської компетентності характеризується сформованістю мотивації соціального працівника до використання медіативних знань, технік на практиці, спрямованістю студентів на використання інноваційних ідей; сприйнятливістю до нововведень; усвідомленням потреби й виявом інтересу до розширення знань щодо застосування медіації у професійній діяльності. Критерієм цього компонента є стійка мотиваційна спрямованість майбутнього соціального працівника до використання медіації у професійній діяльності, тому він

визначається такими показниками: інтересом до інноваційної діяльності; прагненням застосовувати ідеї педагогічної інноватики у майбутній професійній діяльності; набуттям досвіду медіаторської компетентності у майбутній професійній діяльності соціального працівника.

Когнітивний компонент передбачає наявність у майбутніх соціальних працівників сукупності знань про сутність і структуру медіації, знання щодо методики й ефективності їх застосування для вирішення педагогічних завдань у професійній діяльності. Даний компонент характеризується пошуковим стилем мислення та здатністю до творчої діяльності і прийняття креативних рішень. Таким чином, критеріями когнітивного компоненту є глибина і системність знань щодо сутності, структури та способів використання медіації як способу мирного вирішення конфліктів. Показниками когнітивного компоненту визначено: опанування студентами спеціалізованих знань, системність, міцність, глибина, креативність й інтегративність; коректне володіння спеціальною термінологією (розрізнення й усвідомлення термінів «конфлікт», «медіація», «компетентність», «суб'єкт», «суб'єкт-суб'єктні відносини», «медіатор», «діалогічне спілкування», «інтерактивна взаємодія» тощо); рівень знань щодо методики організації медіативного процесу (відбір методів, форм, відповідно до мети, стадій медіації, передбачення очікуваних результатів).

Діяльнісно-практичний компонент медіаторської компетентності майбутніх соціальних працівників характеризується сукупністю вмінь і навичок щодо методики використання медіації, на основі усвідомленого оволодіння студентами педагогічними діями та наступним їх використання; палітрою спеціальних педагогічних умінь; володінням навичками критичного, творчого мислення тощо. Критерієм діяльнісного компонента є вияв студентами умінь і навичок необхідних для проведення медіативного процесу. Показниками даного компонента визначено: наявність у студентів професійних умінь (гностичних, проектувальних, конструктивних, організаційних і комунікативних) для оптимального використання їх на практиці; володіння навичками критично-аналітичного, творчого мислення, що дасть змогу обирати ефективні методи й засоби для ефективного проведення медіації; наявність умінь щодо проектування процедури медіації відповідно до її мети, завдань, принципів та стадій.

Особистісно-креативний компонент характеризується здатністю майбутнього соціального працівника до аналізу результатів власної діяльності, що пов'язана із застосуванням медіативних технік на практиці; здатність студента адекватно оцінювати рівень власної медіаторської компетентності; вміння підводити певні підсумки й корегувати на цій основі свою навчальну поведінку, спрямованістю на креативне вирішення конфліктного питання. Критеріями даного компонента є здатність майбутніх соціальних працівників до самоаналізу, адекватної самооцінки, саморозвитку, застосування креативних знань, умінь та навичок для врегулювання конфлікту та формування мирової угоди між сторонами. До

показників особистісно-креативного компонента віднесено: адекватне усвідомлення власного рівня володіння медіаторською компетентністю для врегулювання конфлікту; вміння застосувати креативні знання, уміння та навички для формування мирової угоди; здатність до корекції рівня розвитку та сформованості медіаторської компетентності; самоосвітня робота студента в напрямі розширення знань, умінь і навичок медіаторської компетентності та саморозвитку.

Визначені компоненти медіаторської компетентності інтегровані між собою внутрішніми зв'язками і є цільовими орієнтирами для добору умов формування означеного досліджуваного феномену. Усі компоненти не є ізольованими, а перебувають у взаємодії, що забезпечує її інтегративний характер.

На основі праці В. Шмига, яка обґрунтувала чотири рівні готовності фахівця до професійної діяльності виділимо (низький, середній, достатній, високий) [12], ми виявили такі рівні медіаторської компетентності соціального працівника: високий, достатній, задовільний, низький. Кожен рівень містить певні описові характеристики розвитку досліджуваного феномену. Розглянемо їх детальніше.

Високий рівень розвитку медіаторської компетентності в майбутніх соціальних працівників характеризується сформованістю у студентів потреби у поглибленні знань щодо застосування медіативних знань, умінь, технік; спрямованістю на використання ідей педагогічної інноватики у своїй роботі. Майбутні соціальні працівники, які володіють високим рівнем досліджуваного феномену, повинні мати високу сприйнятливості до нововведень, мотивацію до опанування змістовними знаннями про нові наукові та новаторські підходи з питань медіації. У них чітко сформовані цілі творчого майбутнього застосування медіаторських знань, умінь на практиці.

Майбутні фахівці повинні виявляти глибокі знання щодо особливостей застосування медіативних технік та стилів; коректно використовують спеціальну термінологію. Соціальні працівники, яким притаманний високий рівень (повинні вміти добирати відповідні методи і форми, мають складати власні плани проведення медіативних занять, які відзначаються оригінальністю та чіткою логікою тощо); постійний пошук нових, резервних можливостей для підвищення якості власної педагогічної праці. Майбутні соціальні працівники мають володіти навичками аналізу для проведення медіативного процесу.

Достатній рівень розвитку медіаторської компетентності притаманний студентам, які виявляють опосередкований інтерес до використань ідей педагогічної інноватики у майбутній професійній діяльності. Майбутні фахівці демонструють потребу у поглибленні знань щодо застосування медіації на практиці, проте вона не завжди детермінована внутрішніми спонуканами. Вони готові долати перешкоди, що виникатимуть у процесі налагодження медіативного процесу, шляхом використання технік медіації, проте не завжди впевнені у власних силах.

Майбутні соціальні працівники можуть оцінити власну готовність до використання медіації у професійній діяльності, однак не завжди здатні до корекції ситуації. Вони схильні думати, що така корекція відбуватиметься сама собою в процесі професійної підготовки. Студенти, котрі володіють достатнім рівнем готовності – розуміють важливість самоосвіти, однак їхнє розуміння продиктоване необхідністю виконання обов'язкового індивідуального завдання.

Задовільний рівень характеризується тим, що у майбутніх соціальних працівників недостатньо розвинена потреба у поглибленні знань щодо застосування медіаторської компетентності, виявляється нестійке прагнення до досягнення цілей процедури примирення. Знання щодо особливостей застосування медіації є поверхневими.

Вони лише інколи вдаються до аналізу результатів своєї навчальної діяльності у напрямі оволодіння окресленими інноваціями; не здатні на адекватну самооцінку власної готовності до використання медіації; студенти здатні до саморозвитку лише за умови зовнішнього примусу; не вбачають необхідності в самоосвіті, самоактуалізації, саморозвитку, самопізнанні, самопостереженні, самоконтролі.

Низький рівень розвитку медіаторської компетентності характеризується несформованим пізнавальним інтересом, відсутністю внутрішніх мотивів упроваджувати будь-які інновації у майбутній професійній діяльності. У них не виникає потреба в оволодінні професійними знаннями, уміннями та навичками, необхідними у процесі здійснення медіативної процедури. Вони не здатні оперувати спеціальною термінологією, адже не розуміють її змісту і значення, не вміють аналізувати результати своєї навчальної діяльності; усвідомлюють важливість самоосвіти, саморозвитку.

Проблема формування медіаторської компетентності фахівця на різних рівнях її прояву, при цьому професійними сферами аналізу і вивчення конфліктів виступають управлінська, педагогічна, правоохоронна, економічна діяльність фахівців. Все це свідчить про інтерес до професійного конфлікту і процесу формування компонентів медіаторської компетентності працівників соціальної сфери, яка носить стійкий і зростаючий характер.

Медіаторська компетентність повинна формуватися в освітньому процесі, мета якого має полягати не стільки в засвоєнні інформації, скільки в тому, щоб прищепити навички самостійного критичного мислення, зробити інтелект пластичним до засвоєння нових знань, сформувати соціальну зрілість. Така установка характерна для «інноваційних», «креативних», «розвиваючих», «критичних», «діяльнісних» концепцій освіти.

Фахівці соціальної сфери повинні чітко усвідомлювати, що їхня професійна діяльність пов'язана з конфліктами. Їм необхідні знання, що розкривають не тільки механізми розвитку і закономірності їх розгортання, але і процеси, що впливають на психіку людини, на її когнітивні можливості

в граничних ситуаціях; майбутні соціальні працівники повинні бути готові не тільки знаходитися в епіцентрі конфлікту, а й керувати ним [4].

Медіаторська компетентність майбутнього фахівця соціальної сфери повинна ґрунтуватися на п'яти особливих блоках: теоретичних знаннях в сфері конфліктології (педагогічної, юридичної, психологічної, соціологічної тощо); володінні соціальними технологіями профілактики, управління, мінімізації деструктивних форм конфлікту; формуванні професійного типу мислення, що включає рефлексивність, методологічність, об'ємність, креативність; володіння технологіями психогігієни і стресостійкості в конфліктах; виконанні етичного кодексу медіатора-практика [13].

Окрім того медіаторська компетентність працівника соціальної сфери має включати такі характеристики, як: високий ступінь інтелектуальної та емоційно-психологічної напруженості; гнучкість форм проведення занять в режимі експерименту; загострення реальних протиріч і конфліктів в процесі навчання; поява непередбачених результатів, під якими маються на увазі нові ідеї, відносини, погляди, методики, теоретичні схеми; високий ризик для фахівців соціальної сфери, що виявляють власну медіаторську некомпетентність в реальних конфліктних ситуаціях; можливість переходу на якісно новий рівень розвитку технологій прийняття управлінських рішень в конфліктних ситуаціях [13].

У процесі навчально-виховної діяльності в майбутніх соціальних працівників необхідно розвивати чіткі знання про медіацію, та навички медіаторської компетентності, яка виступає необхідною складовою професійної компетентності фахівця соціальної сфери.

Вибір методичного інструментарію для її розвитку обумовлений цілями: розвитком установок, навичок і умінь, що забезпечують здатність майбутнього соціального працівника в реальному конфлікті здійснювати діяльність, спрямовану на мінімізацію деструктивних форм конфлікту і переведення соціально-негативних конфліктів в соціально-позитивне русло; розвитком обізнаності про діапазон можливих стратегій конфліктуючих сторін; вмінням посприяти в реалізації конструктивної взаємодії в конкретній конфліктній ситуації, яка реалізується в навичках і вміннях, що забезпечують: збір інформації про конфлікт, уточнення інформації про конфлікт, аналіз конфліктної ситуації, вибір вірної моделі, тактики медіаторства, вибір адекватної обставинам конфлікту стратегії вирішення конфлікту, зняття післяконфліктної напруженості, аналіз виконаних дій по вирішенню конфлікту [5; 8; 9].

Таким чином, до фахових компетентностей майбутнього соціального працівника зараховують такі, серед яких враховують і медіативні знання, вміння та навички:

- розуміння основ соціальної політики (аналіз основних тенденцій розвитку сучасної соціальної політики, знання нормативної бази);
- здатність використовувати нормативно-правову базу (володіння правовими знаннями, необхідними для професійної діяльності, ефективно

використання у своїй роботі нормативно-правових документів для вирішення відповідних професійних завдань, соціально-правових ситуацій тощо);

- дотримання етичних стандартів, як соціальної роботи, так і процесу медіації (знання та дотримання етичних принципів діяльності з погляду професійної чесності; повага до гідності кожної людини; вміння бути толерантним та стриманим до різних емоційних проявів клієнтів, за різних обставин зберігати емоційну стабільність; бути об'єктивним у прийнятті рішення);

- обізнаність у різних галузях психології (вміння досліджувати психічні явища у процесі взаємодії людей; знання психічних властивостей особистості на різних вікових етапах розвитку; вміння застосовувати адекватні методи діагностики поведінки, що відхиляється від норми; володіння інструментами оцінювання і вимірювання індивідуально-психологічних особливостей особистості та соціального оточення; володіння знаннями про шляхи та способи передбачення, попередження, подолання суперечностей у взаєминах між окремими людьми, групами, об'єднаннями);

- розуміння соціально-психологічних особливостей різних категорій отримувачів послуг (здатність визначати та враховувати у роботі різні рівні фізичного, психічного, соціального, духовного, інтелектуального розвитку особистості, її потреби, цінності, вподобання, стимулювати активність отримувачів послуг щодо врегулювання конфліктної ситуації та пошуку рішення)

- вміння проводити оцінку потреб особи чи групи осіб (знання сутності та особливостей оцінки потреб особи чи групи; володіння процедурою здійснення оцінки потреб; здатність до прогнозування результатів роботи з урахуванням найважливіших факторів соціального середовища та життєвих обставин особи чи групи осіб; вміння встановлювати та підтримувати контакт з отримувачами послуг на основі результатів оцінки потреб, організовувати та координувати партнерство й взаємодію сторін медіації)

- здатність здійснювати менеджмент у соціальній сфері (вміння здійснювати управління власною професійною діяльністю та працювати у команді, визначити, конкретизувати та вибудувати ієрархію завдань у професійній діяльності; здійснювати стратегічне та тактичне планування; налагоджувати взаємозв'язки із організаціями, бізнесовими структурами);

- володіння технологіями як соціальної роботи, так і медіації (вміння оптимально використовувати сучасні технології соціальної роботи та медіації з різними категоріями отримувачів послуг, на основі оцінки потреб, психологічного самопочуття отримувачів послуг, їхніх інтересів, особливостей життєдіяльності планувати і визначати мету, завдання, форми, методи, прийоми, ресурси; коригувати за необхідності форми та методи впливу, визначати кінцевий результат, узгоджувати план із клієнтами; здатність до забезпечення високого рівня культури та відповідальності у використанні та впровадженні технологій що соціальної роботи, що медіації);

- здатність до створення здоров'язберігаючого простору (вміння самодіагностики, саморегуляції з метою попередження професійного перевантаження та синдрому професійного вигорання; здатність витримувати емоційне навантаження в складних ситуаціях професійної діяльності, забезпечення професійної саморегуляції та здоров'язбереження);

- здатність вирішувати конфліктні ситуації (вміння доцільно застосовувати знання про різновиди конфліктів у професійній діяльності для попередження та вирішення конфліктних ситуацій; вирішувати чи мінімізувати конфліктні ситуації, що виникають у клієнтів);

- вміння планувати та здійснювати професійний саморозвиток та вдосконалення (здатність навчитися підвищувати професійну компетентність, планувати і здійснювати професійний саморозвиток, самопізнання, самовизначення, самоорганізацію; планувати програму професійного самовдосконалення) [2].

Означені вище компетентності повинні розвиватись у майбутніх соціальних працівників, що виступатимуть в якості медіаторів упродовж навчання, під час теоретичної та практичної підготовки. На основі них ми можемо назвати наступні, на нашу думку, рівні, якими може володіти майбутній соціальний працівник у ролі медіатора:

- 1) концептуальний – розуміння теоретичних основ професії;
- 2) інструментальний – володіння основними методами та технологіями медіаційної діяльності;
- 3) контекстуальний – врахування географічних, політичних, культурних, економічних умов діяльності;
- 4) проєктивний – передбачення ризиків, прогнозування результатів різних видів професійної діяльності [3; 7; 9].

Висновки і пропозиції (Conclusions and further researches directions).

Загалом, ми притримуємось думки, що медіація – добровільний та конфіденційний спосіб вирішення конфліктної ситуації, де медіатор у ході структурованої процедури допомагає учасникам конфлікту вступити у прямі перемовини з метою вироблення спільного рішення щодо проблеми. Метою медіації є орієнтація на досягнення обопільної згоди, консенсусу, прийняття спільного рішення, яке задовольнятиме обидві сторони конфлікту. На нашу думку, основною відмінністю медіації від інших способів вирішення конфлікту є те, що вона не зосереджується на пошуку та доведенні правоти тієї чи іншої сторони. З огляду на те, що в науковій літературі поняття «медіаторська компетентність» – відсутнє, ми подали його визначення для подальшого його аналізу. Отже, медіаторська компетентність фахівця соціальної сфери – це комплекс професійних знань, умінь та навичок, а також досвід власної переговорної діяльності, що дозволяють виносити об'єктивні судження. приймати точні рішення для врегулювання конфлікту та формування мирової угоди між сторонами.

Зважаючи на все вищезначене можна констатувати, що на основі аналізу та узагальнення наукових джерел ми змогли визначити компоненти

медіаторської компетентності, критерії (мотивація студентів до використання медіації, глибина і системність знань, вияв студентами вмінь і навичок необхідних для використання медіації, здатність студентів до самоаналізу, адекватної самооцінки здійснених дій, саморозвитку) за чотирма рівнями: високим, достатнім, задовільним і низьким.

Окрім того нами визначено, що соціальний працівник в якості медіатора повинен досконало володіти мистецтвом організації і проведення переговорів, знати техніку постановки питань, правила раціональної дискусії, володіти риторикою і аргументацією, щоб швидко і ефективно переконувати конфліктуючих, професійно згладжувати конфлікти, та вміти фахово укладати мирові угоди.

Список використаних джерел (References):

1. Белінська О. В. Медіація – альтернативне вирішення спорів / О. В. Белінська // Вісник Вищої ради юстиції. – 2011. – № 1 (5). – С. 158-172.
2. Безпалько О. В. Компетентності соціального працівника як базис побудови освітньої програми бакалавра соціальної роботи / О. В. Безпалько // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. пр. – Чернівці: ЧНУ, 2015. – Вип. 738. Педагогіка та психологія. – С. 8-15.
3. Гаврилишин А. П. Медіація як альтернативний спосіб вирішення спорів / А. П. Гаврилишин // Науковий Вісн. Херсон. держ. ун-ту. – 2014. – №5. – Т. 1. – С. 275-278.
4. Курт Л. Разрешение социальных конфликтов / Перевод с английского – СПб.: Издательство «Речь», 2002.
5. Кузьмина М. Юридический конфликт: теория и практика разрешения / М. Кузьмина. – М.: Юрлитинформ, 2013. – С. 59-60.
6. Лазаренко М. М. Імплементация медіації в правову систему: міжнародний досвід та перспективи інституціоналізації в Україні / М. М. Лазаренко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2015. – Вип. 124(2). – С. 109-111.
7. Лях Т. Л., Спіріна Т. П. Медіація як соціальна технологія посередництва у конфліктних ситуаціях / Т. Л. Лях, Т. П. Спіріна // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : зб. наук. пр. / за ред. : В. С. Курило. – Луганськ : ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2015. – № 2 (291). – Сер. Педагогічні науки. – Ч. 1. – С. 37- 47.
8. Єрмоєнко Г. Медіація як спосіб вирішення спорів / Г. Єрмоєнко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://innovations.com.ua/uk/interview/6/39/374>.
9. Основи медіації в соціальній роботі: навч.-мет. посіб. / Тимчук Л.І., Білик Н.М. – Чернівці : Видавництво ЧНУ ім. Юрія Федьковича, 2016. – 137 с.
10. Проект Закону України «Про медіацію» (реєстр. № 2480 від 27.03.2015 р.), внесений на розгляд Верховної Ради України народним депутатом А. І. Шкрум [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua>

11. Сорокина Е. Г. Конфликтология в социальной работе: Учебник для бакалавров / Е. Г. Сорокина, М. В. Вдовина. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2013. – 284 с.

12. Шмыга В. М. К вопросу о сущности понятия «готовность учителя к профессиональной деятельности» / В. М. Шмыга // Ученые записки : сб. науч. труд. ВОИПКРО. – Воронеж, 1999. – Вып. 7. – С. 134-135.

13. Формирование конфликтологической компетентности будущего специалиста социальной сферы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://mediators.pro/>